

ใบงานที่ ๒ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์
รายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทความ เจ้าสัวเรือสำเภา โกยรายได้เข้าชาติ "รัชกาลที่ ๓"
รักษาเอกราช ด้วยเงินถุงแดง แล้วตอบคำถามตามที่กำหนด

เจ้าสัวเรือสำเภา โกยรายได้เข้าชาติ "รัชกาลที่ ๓" รักษาเอกราช ด้วยเงินถุงแดง

พลิกแผ่นดินกอบกู้เศรษฐกิจ พระคลังหลวงเงินล้าน นำพัฒนาประเทศ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์สมบัติ ต้องยอมรับว่าในครานั้นประเทศไทยตกอยู่ในภาวะยากจน เนื่องจากเมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ต้องใช้เงินจำนวนมากทำนุบำรุงบ้านเมืองขึ้นมาใหม่ ประกอบกับบ้านเมืองยังมีภาระสงครามต่อเนื่องมาตั้งแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา เหตุนี้เอง พระองค์จึงดำริหาทางนำรายได้เข้าสู่รัฐ อย่างหนึ่งคือ การจัดเก็บภาษีขึ้นมาเพื่อหาเงินเข้าท้องพระคลังหลวง เช่น จังกอบ ฤชา ส่วย เงินค่าราชการจากพวกไพร่ เงินค่าผูกปี่ข้อมือจีน เป็นต้น รายได้ของรัฐจึงมีเพิ่มมากขึ้นกว่ารัชกาลก่อนๆ และที่สำคัญ คือ ภาษีที่ตั้งขึ้นมาใหม่ถึง ๓๘ อย่าง นอกจากนั้น ทรงตั้งระบบการเก็บภาษีโดยให้เอกชนเป็นผู้เรียกเก็บภาษี เรียกว่าระบบเจ้าภาษีนายอากร การเก็บภาษีด้วยวิธีการนี้ทำให้เกิดผลดีหลายประการ เพราะสามารถป้องกันการทุจริตจากขุนนาง สามารถเก็บเงินเข้าพระคลังได้ตามเป้า เมื่อรายรับจากภาษีมีมากขึ้นทั้งยังป้องกันเงินรั่วไหลได้ จึงทำให้พระคลังมีฐานะมั่นคง

รายได้เข้าประเทศ จากการค้าสำเภา เสถียรภาพมั่นคง รัฐมีเงินเพิ่ม

นอกจากนี้ เมืองไทยยังส่งเรือสินค้าเข้าไปค้าขายในประเทศต่างๆ เนื่องจากพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัย และเชี่ยวชาญการส่งเรือสินค้ามาตั้งแต่ครั้งดำรงพระยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ในรัชกาลที่ ๒ เมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ จึงทรงสนับสนุนการค้าขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ทรงมีเรือกำปั่นพาณิชย์ประมาณ ๑๑-๑๓ ลำ เรือกำปั่นของขุนนางที่สำคัญอีก ๖ ลำ ทำการค้ากับเมืองจีนเป็นส่วนใหญ่ ได้กำไรมากไม่แพ้การเก็บภาษีอากร รายได้นี้จึงได้นำมาใช้ในการทำนุบำรุงบ้านเมือง การป้องกันประเทศ การศาสนา และด้านอื่นๆ ได้อย่างเต็มที่ ทั้งในรัชสมัยของพระองค์เองและในรัชสมัยต่อมา กล่าวคือ รายได้ของแผ่นดินในรัชกาลนี้ปรากฏว่าสูงขึ้นมาก บางปีมีจำนวนมากถึง ๒๕ ล้านบาท

“ถูกลงแดง” และทรัพย์สินส่วนพระองค์ช่วยชาติ

สมัยรัชกาลที่ ๕ ประเทศไทยในสมัยนั้นมีข้อพิพาทกับฝรั่งเศส เพื่อแย่งชิงดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง คือ ดินแดนประเทศลาวในปัจจุบัน ใน พ.ศ.๒๔๓๖ เกิดคดีพระยอดเมืองขวาง ซึ่งเป็นขุนนางไทยที่รักษาพื้นที่ได้ต่อสู้กับนายทหารฝรั่งเศสซึ่งถูกส่งมาขับไล่ทหารไทยออกจากเมืองทหารฝรั่งเศสแพ้ นายทหารฝรั่งเศสตาย ๑ คน ทหารญวนตายประมาณ ๒๐ คน มีทหารไทยตาย ๕-๖ คน รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งเรือรบโคเมต์กับเรือล้งกองสตอง เข้ามาในน่านน้ำไทย สมทบกับเรือลูตังซึ่งเข้ามาจอดอยู่หน้าสถานทูตฝรั่งเศสอยู่แล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๕ ทั้งนี้ก็เพราะฝรั่งเศสมีเจตนาจะยึดครองดินแดนไทยให้ได้ โดยเฉพาะถ้ามีเรือรบจอดอยู่กลางกรุงเทพถึง ๓ ลำ

เมื่อเรือทั้ง ๒ ลำของฝรั่งเศสเข้ามาถึงป้อมพระจุลจอมเกล้า เรืออรรครเรศของไทยจึงยิงเรือรบฝรั่งเศสเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติไทย ขณะนั้นฝรั่งเศสเป็นมหาอำนาจ และประสงค์จะยึดครองไทยเป็นอาณานิคมเหมือนดังที่ยึดครองดินแดนประเทศต่างๆ ในอินโดจีนไว้หมดแล้ว และนำเรือรบรุกลำน้ำเข้ามาได้เป็นผลสำเร็จ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงต้องยอมเสียน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ มีการเจรจากันระหว่างไทยกับฝรั่งเศสซึ่งในที่สุดไทยต้องยอมตามข้อเรียกร้องของฝรั่งเศส โดยยอมชดใช้ค่าเสียหายให้ฝรั่งเศส เป็นเงิน ๓ ล้านบาท และไทยต้องสละสิทธิในดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส และฝรั่งเศสได้เข้ายึดเมืองจันทบุรีไว้เป็นตัวประกัน ซึ่งยึดไว้เป็นเวลานานถึง ๑๐ ปี เหตุการณ์นี้ถือเป็นเหตุการณ์อัปยศ เรียกว่า เหตุการณ์ ร.ศ.๑๑๒

สมภพ จันทรประภา อติตรองอธิบดีกรมศิลปากร เขียนเล่าไว้ว่า “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องทรงนำเงินที่ใส่ ‘ถูกลงแดง’ จำนวนสามหมื่นชั่ง (๒,๔๐๐,๐๐๐บาท) ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานไว้สำหรับแผ่นดิน และ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงนำไปใช้จ่าย มาทรงใช้ในการนี้ และส่วนที่ยังขาดอยู่ ๖ แสนบาทนั้น ใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ของพระบรมวงศานุวงศ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายในช่วยกันออก ส่วนใหญ่เป็นของ สมเด็จพระยาลูกดารัตนราชประยูร ที่ทรงเก็บไว้ใต้ถุนตำหนัก” จึงนับได้ว่า “เงินถูกลงแดง” นี้ ช่วยรักษา “เอกราช” ของชาติไว้ได้ หากไม่แล้วความพยายามหลากหลายวิธีของฝรั่งเศส ก็จะต้องสัมฤทธิ์ผลและไทยจะต้องตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส

หากในเวลานั้น เมืองไทยไม่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถในด้านเศรษฐกิจ ดังเช่นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เราก็จะไม่มีเงินถูกลงแดงที่เราเอาไว้ใช้ไถ่บ้านไถ่เมือง ทำให้รักษาเอกราชไว้ได้ พสกนิกรไทยทั้งปวงสมควรน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเทิดทูนพระเกียรติคุณของพระองค์ให้ยิ่งใหญ่ไพศาลตลอดกาล

ปรับปรุงจาก : <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/๑๖๒๔๘๓๖>

๑. บทความนี้ได้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์ใด

.....

.....

.....

.....

๒. บทความนี้ได้กล่าวถึงพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์พระองค์นี้ในด้านใด

.....

.....

.....

.....

๓. ถ้าเมืองไทยในสมัยนั้น ไม่มีเงินทองแดงซึ่งได้จากการค้าและภาษีอากรเก็บสะสมไว้ สถานการณ์ในปัจจุบันนี้อาจจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....